

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 19 feb. 1951

*'s Morgens te 10 uur aangevangen en 's middags voortgezet, Plein 2b.

Aanwezig: De Minister-President, Voorzitter, en de Ministers Van den Brink, Götzen, s'Jacob, Joekes, Lieftinck, Van Maarseveen, Mansholt, Rutten, Van Schaik, Spitzen, Stikker, Struycken, Teulings en In 't Veld.

Tevens is aanwezig Staatssecretaris Blom bij de punten 2 - 4.

Secretaris: Drs. J. Middelburg

3. [*]

a. *De kwestie van de Ambonese militairen* (Zie Ministerraad d.d. 12-2-1951, punt 3a.)

Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat enkele Ambonese militairen nog gezinsleden op Ambon hebben (200), die met hen willen meereizen. Een andere kwestie is, dat zij ook familie willen meenemen. Minister *Götzen* waarschuwt tegen dergelijke voornemens. De *Minister-President* zou duidelijk willen bepalen, dat alleen vrouwen en kinderen van deze militairen naar Nederland zullen kunnen komen. Minister *Van Maarseveen* oppert de gedachte, dat de Hoge Commissaris met Minister Roem zal bespreken, dat van Indonesische zijde wordt verklaard, dat de familie der Ambonese militairen geen gevaar loopt.

Minister *Götzen* acht het mogelijk dat de wijziging in de houding van de vertegenwoordiger der Ambonese militairen in Nederland (Aponno) een gevolg is van de verwachting, dat de Ambonezen via Nederland naar Nieuw-Guinea zullen worden gezonden; spreker legt hierbij verband met het bezoek van Dr. Nikijuluw aan Minister Van Maarseveen. Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat hij ervoor gewaakt heeft enige toezegging omtrent overbrenging naar Nieuw-Guinea te doen; spreker heeft alleen gevraagd hem schriftelijk uiteen te zetten hoe de Ambonese militairen op Nieuw-Guinea zouden kunnen leven. De *Minister-President* merkt op, dat de Ambonezen niet zonder toestemming van de Indonesische Regering naar Nieuw-Guinea zouden kunnen worden overgebracht; anders zal Indonesië zeggen, dat Nederland van Nieuw-Guinea een uitvalspoort naar Indonesië maakt. Minister *Götzen* merkt op, dat er dan ook sterke aandrang zal worden geoefend voor aansluiting van Nieuw-Guinea bij de Republiek der Zuid-Molukken.

Minister *s'Jacob* deelt mede, dat Minister Van Maarseveen en hij een bespreking hebben gehad met de Commissie voor Uniezaken uit de Eerste Kamer over de positie van de Ambonese militairen. Spreker heeft voorts met Minister Van Maarseveen onder het oog gezien of het niet wenselijk is de Ambonese militairen na aankomst in Nederland voorlopig hun militaire status te laten houden. Spreker stelt voor een nieuwe commissie aan te wijzen, die voorstellen zal uitwerken omtrent hetgeen met de Ambonese militairen in Nederland zal worden gedaan. De *Minister-President* begrijpt, dat de Ambonese militairen tijdens de reis hun militaire status moeten behouden. Zodra zij in Nederland zijn zou spreker hen principieel niet anders willen behandelen dan de gerepatrieerden, zodat zij niet een semi-militaire status zullen moeten behouden. Instelling van een nieuwe commissie acht spreker wel wenselijk. Deze zal o.a. kunnen nagaan wie zich hebben gemeld voor huisvesting van deze Ambonezen, terwijl ook hun inschakeling in het arbeidsproces onder ogen zal moeten worden gezien. Minister *Van Maarseveen* verwacht, dat de Nederlanders slechts korte tijd Ambonezen zullen willen huisvesten. Voorts weet spreker niet of men in de kampen met Ambonezen zonder militaire tucht de orde zal kunnen handhaven. De Commissie zal ook moeten nagaan of de Ambonezen in de zomer bij de landbouwwerkzaamheden zullen kunnen worden betrokken. Minister *Teulings* merkt hierbij op, dat in het kamp Schattenberg gedurende de eerste maanden geen bezoekers worden toegelaten. Minister *Mansholt* wijst er op, dat de Ambonese militairen nog nooit in de landbouw gewerkt

hebben; de Regering zal er naar moeten streven hen zo spoedig mogelijk naar de tropen terug te voeren.

Minister *Lieftinck* merkt op, dat alle oud-KNIL militairen, die naar Ambon of Nieuw-Guinea zijn gegaan, hun status van oud-KNIL-militair hebben verloren bij het scheepgaan. Ditzelfde zal ook met de Ambonese militairen het geval moeten zijn, anders zullen zij hun rechtspositie behouden, terwijl de zorg voor hen gelijk zal zijn aan die voor de gerepatrieerden. Staatssecretaris *Blom* is het met dit betoog eens; spreker wijst er op, dat de Ambonezen, als zij hun militaire status behouden bij demobilisatie opnieuw het recht zouden hebben een plaats aan te wijzen waarheen zij willen worden gebracht.

Minister *In 't Veld* oppert het denkbeeld alle DUW-werken in de zomer te sluiten en de Ambonezen zoveel mogelijk in de DUW II te werk te stellen. Indien een aantal niet werkwillig zou blijken, zal men hen kunnen te werk stellen in Petgat. De *Minister-President* acht het denkbeeld van plaatsing in de DUW II niet onjuist.

Minister *Götzen* is het in beginsel er mede eens, dat de Ambonezen geen militaire status moeten behouden; men zal echter niet rauwelijks hierover een besluit moeten nemen doch eerst moeten onderzoeken welke ordemaatregelen mogelijk zijn. Spreker acht de opnemings in Nederlandse gezinnen zeer bezwaarlijk. Minister *Joekes* informeert of de Ambonezen recht hebben op wachtgeld en andere uitkeringen. Indien schriftelijk wordt gevraagd door Nederlanders, die Ambonezen willen onderbrengen, heeft de Regering niet het recht te belemmeren, dat deze vrije mensen in huis worden genomen. Wel bestaat de verplichting de betrokken Nederlanders voorlichting te geven hierover. De *Minister-President* is eveneens van oordeel, dat men niet kan beletten, dat Nederlanders Ambonese gezinnen opnemen. Spreker is er evenwel voorstander van nog verder te gaan. Hij is er voorts van overtuigd, dat de betrokkenen niet op voldoende uitkeringen aanspraak zullen hebben om er in Nederland van te kunnen bestaan.

Minister *Lieftinck* is van oordeel, dat de Regering zich niet moet neerleggen bij de gedachte, dat de Ambonese militairen in Nederland blijvend moeten worden ingeschakeld. Men zal op internationaal niveau met spoed naar een oplossing moeten zoeken. In dit verband noemt spreker de Belgische Congo, Abessinië en Suriname. De *Minister-President* kan zich voorstellen, dat de Ambonezen als soldaten in de Franse of Belgische koloniën in Afrika zouden kunnen dienst nemen, doch spreker betwijfelt of zij naar Abessinië zouden kunnen gaan. Minister *Stikker* lijkt het moeilijk internationaal na te gaan of deze militairen in tropische landen zouden kunnen worden gebruikt; men zou dit door de militaire attaché's kunnen laten vragen.

Minister *Lieftinck* stelt voor thans reeds te besluiten, dat de Ambonezen bij aankomst zullen worden gedemobiliseerd. De *Raad* acht een dergelijk besluit thans inopportuun. Besloten wordt aan de nieuwe commissie op te dragen na te gaan wat er moet gebeuren met deze Ambonese militairen en welke ordemaatregelen in de kampen mogelijk zijn, er van uitgaande, dat de militaire status bij aankomst in Nederland wordt opgeheven.

Minister *Joekes* vraagt bij demobilisatie van de Ambonese militairen ook de bezoldiging van overheidswege van Aponno te doen aflopen.

Minister *Van Maarseveen* heeft vernomen, dat op grond van een foutieve uitlegging van de toescheidingsovereenkomst Ambonezen zich tot de rechtbank wenden en zich dan via Justitie als Nederlander in de bevolkingsregisters laten inschrijven. Besloten wordt, dat dit punt nog zal worden nagegaan.

b. *De toekomstige positie van de UNCI* (Nota van de Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken d.d. 16 Februari 1951.)

Minister *Van Schaik* heeft op blz. 6 van de nota gelezen, dat een gemeenschappelijke stap met Indonesië niet raadzaam wordt geacht; spreker vraagt zich af of men niet met Djumhana contact zal kunnen opnemen. Staatssecretaris *Blom* deelt mede, dat dit punt voor hem ook nog een open vraag is; aan de HC is advies terzake gevraagd.

Minister *Lieftinck* merkt op, dat de UNCI mogelijk nog een rol zal kunnen spelen bij de oplossing van het Nieuw-Guineavraagstuk; men zal aan de Amerikanen kunnen zeggen, dat hierover nog altijd een Nederlands voorstel ligt. De *Minister-President* zegt, dat in dat geval toch een nieuw orgaan zal moeten worden ingesteld. Spreker is van oordeel, dat thans weinig anders kan worden gedaan dan in de nota in overweging wordt gegeven. Staatssecretaris *Blom* wijst er op, dat dan overleg met de Commissie voor Uniezaken moet worden gepleegd, die nog belangrijke bezwaren zal kunnen maken. De *Raad* verklaart zich vervolgens accoord met de in de nota voorgestelde behandelingswijze.

4. *Buitenlands beleid*

a. *Het geval Westerling*

Minister *Stikker* deelt mede, dat Westerling in Tanger is met een vals paspoort, dat is afgegeven op een Nederlands Consulaat in België. Hiernaar is een gerechtelijk onderzoek ingesteld, waarbij is gebleken, dat langs deze weg ook een bedrag van f. 30.000 aan deviezen is gesmokkeld ten behoeve van Westerling. Op grond van het verdrag van Algeciras kan Nederland gedwongen worden uitlevering van Westerling te vragen.

b. *Het Colombo-plan*

Minister *Stikker* deelt mede, dat Engeland bereid was voor te stellen, dat Nederlandse vertegenwoordigers bij de besprekingen over het Colombo-plan inzake technische bijstand aan de Zuid-Oost-Aziatische landen worden betrokken.

- - -